

Mørebenken og relevante stortingskomiteer,

Molde, 12.11.2025

Innspill fra Romsdal interkommunalt politisk råd (IPR) til forhandlinger om statsbudsjett for 2026

Romsdal IPR, er interkommunalt politisk råd for fem kommuner; Aukra, Hustadvika, Molde, Rauma og Vestnes. Rådet består av ordførerne for hver av de fem kommunene. Disse innspillene sendes på vegne av rådet for å understreke noen viktige perspektiver for Romsdalsregionen i arbeidet fram mot et endelig budsjettvedtak.

Oppsummert:

- Kutt for Høgskolen i Molde gjør at studieplasser flyttes fra Nordmøre og Romsdal til Oslo
- Behov for ekstrabevilgninger til Helse Møre og Romsdal HF
- Kommuneøkonomien må styrkes – staten må bidra mer til endring og omstilling
- Endringer i vertskommunetilskuddet rammer Vestnes kommune hardt
- Behov for driftsmidler til Romsdalsmuseet for «Søblomsten»
- Positivt med midler til videreutvikling av Nasjonalt senter for yrkesfag
- Kutt i stipendandel til folkehøgskoleelever må reverseres
- Norsk Tindesenter er naturlig vertskap for styrket satsing på informasjonsarbeid i verneområder med særlige utfordringer
- Nullutslippsløsning og bedre forutsigbarhet for godstransporten på Raumabanen
- Staten må ta kostnaden for å sikre Trollstigen
- Kutt i rovviltforvaltninga gjør situasjonen enda mer krevende for sauebønder i indre deler av fylket
- Behov for midler til å realisere Ro-Ro-kai på Åndalsnes
- Viktig styrking av kriminalomsorgen – men behov for flere desentraliserte studieplasser ved Hustad fengsel

Kutt for Høgskolen i Molde gjør at studieplasser flyttes fra Nordmøre og Romsdal til Oslo

Det ligger inne et forslag om å kutte 100 studieplasser i sykepleierutdanningene ved Nord universitet, UiT og Høgskolen i Molde. Begrunnelsen ligger i svakere søkertall for 2023 og 2024, uten å ta hensyn til at f.eks. Høgskolen i Molde hadde gode søkertall for utdanningene sine i Molde og Kristiansund i 2025. Studieplassene er nå foreslått flyttet til utdanningsinstitusjoner i Oslo på bakgrunn av søkertallene fra 2023 og 2024.

Dette skjer samtidig som man vet at Møre og Romsdal (og Troms, Finnmark og Nordland) er blant fylkene med størst mangel på sykepleiere. For Nordmøre og Romsdal beregnes det at nærmere en fjerdedel av sykepleierarbeidsstokken i Nordmøre og Romsdal er på vei ut av arbeidslivet de kommende årene. I en tid med økende antall eldre i befolkningen vil disse måtte erstattes av flere nye enn som går ut av arbeid. Allerede i dag har kommunene utfordringer ved at de må kjøpe kostbare vikartjenester.

Videre vet vi at studiested har stor betydning for hvor man ender opp med å jobbe etter studiene. I en slik situasjon er det uforsvarlig å legge opp til å flytte et så stort antall studieplasser fra Nordmøre og Romsdal (og Nord-Norge) til Oslo.

Behov for ekstrabevilgninger til Helse Møre og Romsdal HF

Den økonomiske situasjonen for Helse Møre og Romsdal HF er svært krevende, både på kort og lang sikt. Foretaksøkonomien lider under presset fra økende IKT-utgifter og lånekostnader på store investeringer. Helseforetaket har et innsparingskrav på om lag 1 mrd. kroner på få år, derav 350 mill. kroner bare for 2026. Dette vil kunne gi betydelige negative konsekvenser for tjenestetilbudet i Møre og Romsdal. Den dårlige økonomien i helseforetaket påvirker også økonomien i kommunene, og utfordrer samhandlingen mellom kommuner og helseforetak.

Vår vurdering er at den umiddelbare økonomiske krisesituasjonen i Helse Møre og Romsdal HF kun kan løses ved ekstrabevilgninger til helseforetaket og sjukehusene her i fylket. Videre tillater vi oss å stille spørsmål ved om det er riktig at staten skal tjene penger på å finansiere helseforetakenes investeringer i nødvendige sykehusbygg. Vi støtter de regionale helseforetakenes ønske om gjeldsettergivelse og investeringstilskudd som to av flere muligheter.

Kommuneøkonomien må styrkes – staten må bidra mer til endring og omstilling

Den økonomiske situasjonen for kommunene i Møre og Romsdal er særdeles krevende, og det må på plass en ytterligere styrking av kommuneøkonomien utover det som er foreslått i budsjettframlegget. Kommunene bruker mye ressurser på endring og omstilling, men vi opplever i dag for lite drahjelp fra sentralt hold når det gjelder å avhjelpe det sprikende gapet mellom innbyggernes forventninger og de økonomiske realitetene. Kravene om endring og omstilling må også gjelde for statlig hold (også utover helseforetakene).

Endringer i vertskommunetilskuddet rammer Vestnes kommune hardt

Framlegget til statsbudsjett legger opp til en reduksjon i vertskommunetilskuddet med 84 mill. kroner. Vestnes er blant kommunene hvor dette tilskuddet har størst betydning for kommuneøkonomien.

Endringene i 2025 og i forslaget for 2026 vil gi en samlet reduksjon i tilskuddet til Vestnes på 23,1 mill. kroner fordelt på to år, i en situasjon hvor kommunen allerede er betydelig presset økonomisk. Spesielt reageres det på at ordningen ikke tar hensyn til at Vestnes som vertskommune har påtatt seg betydelige pensjonsforpliktelser utover «normalen» for en kommune på Vestnes' størrelse. Videre brukes det som argumentasjon for kuttet at Vestnes har greid å legge fram (marginale) positive nettodriftsresultat for årene 2023 og 2024.

Vi anser anmodningsvedtaket av 20. juni 2025 ([vedtak nr. 1226](#)) om å «ta særlig hensyn til kommuner hvor vertskommunetilskuddet utgjør en betydelig del av det totale helse- og omsorgstjenestebudsjettet ved eventuelle fremtidige endringer i [vertskommune]tilskuddsordningen» for ikke å være oppfylt i tilfellet Vestnes kommune.

Behov for driftsmidler til Romsdalsmuseet for «Søblomsten»

Som et ledd i å ta vare på og formidle norsk båtbyggerhistorie har Båtbyggarmuseet på Vestnes finansiert en nitidig restaurering av Norges eldste og største galeas; «Søblomsten» (1864), til om lag 30 mill. kroner gjennom en kombinasjon av private og offentlige bidrag og flere tusen dugnadstimer.

Nå går dette arbeidet mot slutten og båten skal på sjøen for rigging våren 2026. I driftsfasen er båten planlagt overdratt fra Båtbyggarmuseet til Romsdalsmuseet. Romsdalsmuseet har søkt om 1,7 mill. kroner i driftsmidler knyttet til overtakelsen av «Søblomsten», av en planlagt total driftsutgift på om lag 4 mill. kroner årlig. Båten er tenkt benyttet til formidling av norsk maritim historie og i Romsdalsmuseets formidlingsprosjekter bl.a. for skoleelever. De 1,7 mill. kronene ligger p.t. ikke inne i statsbudsjettet, noe som er dramatisk for prosjektet. Kommer ikke dette på plass i endelig budsjett vil Søblomsten forbli liggende til kai.

Positivt med midler til videreutvikling av Nasjonalt senter for yrkesfag

Det [foreslås 20 mill. kroner](#) (opp fra 10 mill. kroner til etablering i 2025) til videreutvikling av Nasjonalt senter for yrkesfag, knyttet til Utdanningsdirektoratet i Molde. Dette er en nasjonal satsing, men det er positivt både for Romsdalsregionen og Møre og Romsdal at det etableres et kunnskapsmiljø i regionen som skal fremme yrkesfaglig utdanning nasjonalt.

Kutt i stipendandel til folkehøgskoleelever må reverseres

I dag kan elever som fullfører et år på folkehøgskole få omgjort 40 prosent av lånet sitt til stipend. I framlegg til statsbudsjett foreslår regjeringen nå å redusere denne andelen til 15 prosent. Det er i dag 85 folkehøgskoler i Norge. 6 av disse ligger i Møre og Romsdal. Forslaget er vanskelig å forstå i lys av at man akkurat har fått den nye lova om folkehøgskoler; Ei lov som er tydelig på at mangfoldet må bli større og at folkehøgskoler er et viktig modningsår for mange.

Vi er redd for at regjeringen sitt forslag vil slå beina under et skoleslag som i over 150 år har vært en viktig aktør i det norske skolelandskapet. Vi mener at i en tid hvor demokratiet er under press, er det svært uheldig å redusere støtten til dette skoleslaget som nettopp har dannet og folkeopplysning i sitt formål.

Norsk Tindesenter er naturlig vertskap for styrket satsing på informasjonsarbeid i verneområder med særlige utfordringer

Som en del av Klima- og miljødepartementets framlegg til statsbudsjett, og forslag til økt satsing for å bedre tilstanden for villrein, er det satt av 7 mill. kroner til «å ansette informasjonsmedarbeidere i verneområder med særlige utfordringer, spesielt villreinområder og områder med mye menneskelig ferdsel». Det vil være naturlig å knytte en slik ressurs til Norsk Tindesenter i Rauma kommune, en kommune hvor 54 prosent av arealet er vernet. Norsk Tindesenter i Åndalsnes er siden 2023 autorisert besøkssenter for Reinheimen nasjonalpark.

Nullutslippsløsning og bedre forutsigbarhet for godstransporten på Raumabanen

Det må på plass en nullutslippsløsning for Raumabanen. Store godstogkunder krever snart nullutslipp av sine transportører. Mangel på nullutslippsløsning for Raumabanen er konkurransevridende i favør av lastebiler som tilbyr nullutslipp.

Videre er det viktig at godstransporten for tog får forutsigbare vilkår. Det er behov for en standardisert kompensasjonsordning til godstogselskapene, for planlagte og ikke-planlagte brudd på banestrekninger. Det er urimelig og lite framtidsretta at godstransporten ikke er sikra kompensasjon ved stengte jernbaner.

Staten må ta kostnaden for å sikre Trollstigen

Trollstigvegen er en nasjonal turistveg, med en million besøkende hver sesong. På vegen er det spesielt store utfordringer med rasfare. En ordentlig rassikring av Trosstigen koster 100 mill. Staten må ta kostnaden av å sikre denne vegstrekninga, slik at den kan holdes åpen på lang sikt.

Ringvirkningene er store for lokalsamfunnene Åndalsnes og Valldal, men vel så viktig er vegen for regionen og landet.

Et prinsipp om at staten bør ta kostnader knyttet til Nasjonale turistveger. Behov for en gjennomgang av prinsippet om hvem som betaler for infrastruktur knyttet til Nasjonale turistveger.

Kutt i rovviltforvaltninga gjør situasjonen enda mer krevende for sauebønder i indre deler av fylket
Store tap av lam til jerven gjør allerede situasjonen for sauebønder i bl.a. Fjord, Rauma og Sunndal kommuner krevende. Denne situasjonen skjerpes ytterligere ved at det i budsjettforslaget til Klima- og miljødepartementet foreslås å kutte totalt 20 mil. kroner i bevilgningen til forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen, herunder ti millioner til skadefelling. Det er behov for at staten tar et større ansvar for holde jervebestandene på det nasjonale bestandsmålnivået.

Behov for midler til å realisere Ro-Ro-kai på Åndalsnes

Åndalsnes i Rauma kommune, hvor Raumabanen møter Romsdalsfjorden rett ved E136, er et logistikknutepunkt av nasjonal betydning. Det har lenge vært behov for å oppgradere eksisterende kaianlegg, men da like mye av nasjonale og strategiske grunner som av regionale: Å utbedre kaianlegget på Øran til et såkalt Ro-Ro-kaianlegg vil gjøre den bedre egnet for alliert mottak. Dette ville også vært viktig for å legge til rette for å flytte mer godstrafikk fra veg og over på kjøll og bane.

Nasjonale tilskuddsordninger for utbedring av havner dekker i dag enkeltformål som etablering av tømmerkaier i regi av Landbruksdirektoratet, eller mer effektive og miljøvennlige havner i regi av Kystverket. Betydningen en havneutbedring vil ha for sikkerhet og beredskap inngår ikke i vurderingskriteriene for disse ordningene. Det er behov for en samordning av tilskudd til havneformål for å treffe bedre på prosjekter som vil kunne bidra til flere nasjonalt viktige formål samtidig. Ro-Ro-kai på Øran ville vært et godt prosjekt som en del av de 1,5 prosentene NATO-land skal bruke på sivile formål som del av sine forpliktelser til forsvarsalliansen.

Viktig styrking av kriminalomsorgen – men behov for flere desentraliserte studieplasser ved Hustad fengsel

Det er positivt at det ligger inne et forslag på en økning på 8,1 prosent (fra 2025) til kriminalomsorgen i 2026. Dette løser imidlertid ikke bemanningskrisen i sektoren. Lanseringen av det desentraliserte deltidsutdanningstilbudet for fengselsbetjenter fra januar 2026 er et viktig og riktig grep. Hustad fengsel er [studiestedet med flest søkere per studieplass i den nye ordningen](#), med 55 (av 500) søkere på 3 plasser (av 50). Denne store etterspørselen må følges opp av økt antall studieplasser knyttet til Hustad fengsel.

Med vennlig hilsen,
Representantskapet i Romsdal interkommunalt politisk råd,

Trygve Grydeland, leder, ordfører Molde kommune
Yvonne Wold, nestleder, ordfører Rauma kommune
Randi Bergundhaugen, ordfører Vestnes kommune
Nils Christian Harnes, ordfører Hustadvika kommune
Helge Kjøll jr., ordfører Aukra kommune